

Notitie

Van: Berenschot Datum: 16 oktober 2025
Aan: Ministerie van IenW Status: Intern vertrouwelijk
Cc:
Onderwerp: Tabellen antwoorden vragenlijsten Staat van VTH - MER

In de kwantitatieve vragenlijsten voor het onderzoek Staat van VTH 2025 zijn er op verzoek een viertal vragen en mogelijk tot toelichting daarop m.b.t. MER opgenomen. In deze notitie zijn de resultaten opgenomen. Eerst per meerkeuzevraag, vervolgens een overzichtstabel inclusief gegeven toelichtingen. De toelichtingen zijn geanonimiseerd en verder niet bewerkt. De respons was 100% (12 provincies en 28 omgevingsdiensten).

Vragenlijsten omgevingsdiensten:

67. Is er standaard budget beschikbaar voor de beoordeling van MER?*

Ja	20	71%
Nee	8	29%
N.v.t.	0	0%
Totaal	28	100%

68. Is er een procedure vastgelegd om de kwaliteit van het MER intern te beoordelen?*

Ja	19	68%
Nee	9	32%
N.v.t.	0	0%
Totaal	28	100%

69. Zo ja, wordt de kwaliteitsprocedure MER doorlopen of toegepast?*

Ja	16	57%
Nee	4	14%
N.v.t.	8	29%
Totaal	28	100%

70. Zo ja, leidt de kwaliteitsprocedure MER tot de gewenste kwaliteit van de MER?*

Ja	14	50%
Nee	4	14%
N.v.t.	10	36%

Totaal					28	100%
Nr.	67.	68.	69.	70.	71. Ruimte voor toelichting:	
1	Ja	Ja	Ja	Ja	We hebben een werkinstructie MER en deze wordt gevolgd.	
2	Ja	Ja	Ja	Ja	Beoordeling maakt onderdeel uit van het totale werkproces voor uitgebreide vergunningen. Middelen hiervoor zijn onderdeel van onze lumpsum (basistaak).	
3	Ja	Nee	Nee	Nee	Vraag 67 heeft het antwoord Ja alleen betrekking op de provincie die dit vanaf 2025 heeft ingebracht. Er is geen werkproces voor beoordelen van een MER. De inhoudsvereisten van een MER staan in artikel 11.16 van het Omgevingsbesluit en verder. Verder is het van belang om jurisprudentie in de gaten te houden om de actualiteit van bepaalde onderwerpen te bewaken. Verder zal de kwaliteit van een MER in de regel hoger zijn als de MER-commissie er naar kijkt en haar goedkeuring geeft. Tot slot: via werkprocessen is geborgd dat elke behandeling (dus ook procedure MER) een collegiale en of juridische toetsing (minimaal een 4-ogen principe) ondergaat.	
4	Ja	Ja	N.v.t.	N.v.t.	Beoordeling van MER valt onder jaarlijkse opdracht vergunningverlening. Er wordt altijd een advies voor Reikwijdte en Detailniveau voor het MER afgegeven. Daar toetsen we het MER aan. Middels de collegiale toets wordt per procedure zeker gesteld dat we aan de vereiste kwaliteit voldoen. Er is echter geen meting ingericht om de overall kwaliteit te kunnen beoordelen/trenden.	
5	Ja	Ja	N.v.t.	N.v.t.	In peiljaar 2024 heeft geen MER-beoordeling plaatsgevonden. Vergunningverlening was beperkt, mede vanwege de stikstofproblematiek.	
6	Ja	Ja	Ja	Ja	Het beoordelen van een MER wordt via ons zaakstelsel behandeld. Onderdelen worden uitgezet naar specialisten. Er worden aanvullingen gevraagd waar nodig. Er vindt een 2e lezing en juridische toets plaats.	
7	Ja	Nee	N.v.t.	N.v.t.	Er is geen aparte procedure vastgelegd, maar het maakt onderdeel uit van het vergunningenproces of is, indien separaat een apart project.	
8	Ja	Nee	Nee	Nee	Een MER kan worden behandeld door het team Advies of door het team Vergunningen Milieu. Een MER ingediend t.b.v. een wijziging van een omgevingsplan wordt behandeld door het team Advies. Een MER t.b.v. een milieuprocedure wordt behandeld door het team Vergunningen Milieu. Voor beide teams geldt dat de beoordeling van een MER een deelproduct is met een eigen kental. In het milieuwerkprogramma van beide teams wordt op basis van ervaringscijfers begroot hoeveel MER beoordelingen jaarlijks verwacht worden. Er wordt voldoende tijd hiervoor gereserveerd. Een kwaliteitsprocedure is niet verankerd in de beoordeling. Hier wordt wel aan gewerkt.	
9	Ja	Nee	N.v.t.	N.v.t.	Toelichting bij nr. 67: voor beoordeling MER namens provincie en beoordeling MER als onderdeel van vergunningsprocedure milieu. NB: dit komt zelden voor. Voor provincie hebben we budget voor beoordelen MER inclusief begeleiden van de mer-procedure in het jaarprogramma. Bij beoordelen MER als onderdeel van een procedure waarvoor de omgevingsdienst mandaat heeft dan komt het ten laste van die procedure. Beoordelen van een MER op verzoek van een gemeente is altijd op offertebasis. Het komt echter weinig voor. Toelichting bij nr. 68: beoordeling MER komt weinig voor. Wel uitvoeren mer-beoordelingen. Wijze van beoordelen MER wordt afgestemd met MER-coördinatoren van de andere omgevingsdiensten in de provincie. NB: een MER is het eindrapport dat wordt opgeleverd na het volgen van een mer-procedure. Het is wettelijk bepaald in welke gevallen zonder meer een MER opgesteld moet worden. Het beoordelen van een MER komt bij de omgevingsdienst niet zo vaak voor. Meestal alleen beoordeling van MER voor b.v. dijkverzwaring of waterwinning o.i.d. namens de provincie. Een 'mer-beoordeling' is een beoordeling van het bevoegd gezag of voor bepaalde activiteiten (die zijn wettelijk vastgelegd) zodanige negatieve effecten te verwachten zijn dat het opstellen van een MER noodzakelijk is. Dergelijke mer-beoordelingen doet de dienst vaker.	
10	Ja	Ja	Ja	N.v.t.	T.a.v. vraag 69 en 70: wat wordt bedoeld met de kwaliteitsprocedure MER? Bij vraag 69 ja ingevuld omdat het product 'beoordeling MER' is ingericht in ons zaakstelsel en volgens dit proces verloopt. Aandachtspunten als juistheid, volledigheid en objectiviteit worden hierin beschouwd. Of dit tot de gewenste kwaliteit leidt kunnen wij niet beoordelen, vandaar nvt ingevuld bij vraag 70.	
11	Nee	Nee	Nee	Nee	Hier gaan wij uit van dat er specifiek gevraagd is naar MER en niet m.e.r.-beoordeling, hier zijn de antwoorden op berust, want daar is wel standaard budget voor beschikbaar.	
12	Nee	Nee	Nee	Nee	Wij voeren zelf geen MER onderzoeken uit. Wij voeren alleen MER-beoordelingen uit. Wij hebben daarom geen regulier proces voor een MER onderzoek.	
13	Ja	Ja	Ja	Ja		
14	Ja	Ja	Ja	Ja	De omgevingsdienst werkt met een combinatie van inhoudelijke toetsing, collegiale review en monitoring via indicatoren. De MER-beoordeling is onderdeel van de bredere adviesfunctie van de dienst, die in het meerjarenprogramma wordt versterkt. De kwaliteitsprocedure is afgestemd met teamleiders en wordt jaarlijks geëvalueerd. De visitatiecommissie bevestigt dat de dienst beschikt over deskundige adviseurs en dat de kwaliteit van advisering, inclusief MER, op orde is. Er is ruimte voor verbetering, maar de basis is stevig.	

15	Ja	Ja	Ja	Ja	De omgevingsdienst adviseert over de Milieueffectrapportage en kan de gemeente bijstaan bij overleg met de Commissie MER. Voor sommige plannen of projecten is een MER verplicht. De Omgevingsdienst ondersteunt en adviseert gemeenten bij de beoordeling van de MER op juistheid en volledigheid. Het is belangrijk om de processen van de Omgevingsvisie of omgevingsplan, participatie en het MER op elkaar af te stemmen of te integreren in één proces. Op deze manier kan de besluitvorming optimaal profiteren van de informatie die het milieueffectrapport aanreikt. Daarnaast voert de dienst de bevoegd gezag taken in mandaat uit in de MER-procedure. Daarnaast adviseren wij over kennisgeving voornemen en participatie en over reikwijdte en detailniveau van de MER. Verder verzorgt de omgevingsdienst de publicatie van het ontwerpbesluit en de MER.
16	Ja	Ja	Ja	Ja	Het beoordelen van een MER ihkv een vergunning is een standaard onderdeel in het vergunningenproces. Het beoordelen van een MER in overige gevallen is opgenomen als product in onze PDC. In beide gevallen wordt per beoordeling gefactureerd.
17	Nee	Ja	N.v.t.	N.v.t.	De omgevingsdienst toetst alleen project-MER'en, geen plan-MER'en. De beoordeling van een project-MER komt maximaal 1 keer per jaar voor. Indien deze wordt opgesteld, is dit in combinatie met een aanvraag omgevingsvergunning. In de meeste gevallen wordt het MER ter toetsing voorgelegd aan de mer-commissie.
18	Nee	Ja	Ja	Ja	67: In de begroting wordt per deelnemer een inschatting gemaakt van het aantal beoordelingen van MER-aanmeldnotities, vermenigvuldigd met een vastgesteld kengetal (in uren). Deze raming bepaalt het aantal begrote uren. Aan het einde van het jaar worden de daadwerkelijk bestede uren per deelnemer afgerekend, ongeacht of dit meer of minder is dan begroot. Het beoordelen van een MER is een incidentele opdracht en wordt direct achteraf bij de opdrachtgever in rekening gebracht. 68-70: Bij de dienst worden voornamelijk MER-aanmeldnotities ingediend die niet resulteren in het opstellen van een milieueffectrapport (MER). De beantwoording van vragen is dan ook enkel gericht op deze meldnotities.
19	Ja	Ja	Ja	Ja	Onze beantwoording heeft betrekking op zowel m.e.r. als MER. Milieu effect rapportages (m.e.r.) komen veel voor: de uitkomst op een m.e.r. bepaalt of een MER al dan niet nodig is (in 99% van de gevallen niet). Een MER (Milieu Effect Rapport) komt erg weinig voor en wordt door ons niet apart geregistreerd.
20	Ja	Ja	Ja	N.v.t.	Momenteel zijn we bezig met de eerste MER op het gebied van milieu, hiervoor hebben we de Commissie MER voor advies ingeschakeld. Wij hebben ook interne procedures voor m.e.r.-beoordelingen.
21	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.	
22	Ja	Ja	Ja	Ja	
23	Ja	Ja	Ja	Ja	
24	Nee	Ja	Ja	Ja	Budget is per gemeente verschillend. Wij geven adviezen over de gewenste kwaliteit, maar het is uiteindelijk aan de participanten om de adviezen over te nemen.
25	Ja	Ja	Ja	Ja	Er is een procedure vastgelegd om de kwaliteit van alle vergunning producten te beoordelen, waaronder ook de MER en m.e.r.-beoordeling.
26	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.	In de afgelopen 10 jaar hebben wij geen MER procedure gehad. Budget voor MER is: afrekenen op basis van werkelijk bestede tijd
27	Ja	Ja	Ja	Ja	Er zijn intern werkprocessen vastgelegd om de kwaliteit van vergunningverlening te borgen. Het beoordelen van een MER is hier onderdeel van. Kennis wordt projectmatig georganiseerd en ingezet om inhoudelijke kwaliteit te waarborgen zodat de specialisten weten waarmee ze rekening moeten houden bij het beoordelen van het MER. Hierbij wordt getoetst aan landelijk wet- en regelgeving. Sinds de invoering van de OW worden vaker om advies gevraagd bij de plan MER. We werken samen aan een uniforme werkwijze en nadere invulling van beoordelingscriteria zoals "aanzienlijke milieueffecten". We zien nog onvoldoende kwaliteit bij meldnotities en een onderbenutting van de MER-plicht in complexe situaties. Dit benadrukt de noodzaak van het ontwikkelen van aanvullende kwaliteitsprocedures en het investeren in expertise en capaciteit.
28	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.	`

Vragenlijsten provincies:

24. Is er standaard budget beschikbaar voor de uitvoering van plan-mer bij omgevingsvisie en programma's?*		
Ja	5	42%
Nee	7	58%
Totaal	12	100%

25. Zo ja: is dit budget voldoende?*		
Ja	8	67%
Nee	4	33%
Totaal	12	100%

26. Is er een procedure vastgelegd om de kwaliteit van het plan-MER intern te beoordelen?*		
Ja	5	42%
Nee	7	58%
Totaal	12	100%

27. Zo ja: Wordt de kwaliteitsprocedure plan-MER doorlopen of toegepast?*		
Ja	4	33%
Nee	8	67%
Totaal	12	100%

28. Zo ja: Leidt de kwaliteitsprocedure plan-MER tot de gewenste kwaliteit?*		
Ja	4	33%
Nee	8	67%
Totaal	12	100%

Nr.	24.	25.	26.	27.	28.	29. Toelichting op vragen 24-28:*
1	Nee	Ja	Ja	Nee	Nee	Komt erg weinig voor, afspraken zijn maatwerk per situatie, zowel budgettair als bewaking kwaliteit. Functiescheiding beoordelen - initiatiefnemer is vastgelegd. Geen kwaliteitsprocedure of budget dus vraag 25 en 28 zijn niet van toepassing
2	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Het budget wordt momenteel uit de programma's of teams gehaald, waarop de betreffende mer betrekking heeft. Dit gebeurt dus per casus. Er wordt aan gewerkt om een procedure voor de plan-mer vast te leggen.
3	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	
4	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	bij 25- en 26-; het standaard budget is onvoldoende en dat heeft er mee te maken dat de kosten van de Commissie mer zo hoog zijn. Bij 26 ev - en 27-; Er ligt niet een letterlijk provinciale kwaliteitsprocedure die bestuurlijk is vastgelegd, wel is er een mer-team dat onafhankelijk plan-MER'en ea beoordeeld op de kwaliteit zowel qua inhoud als proces.
5	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Er is geen standaard budget beschikbaar voor de uitvoering van een plan-mer (voor een omgevingsvisie). Bij aanvang van een plan (omgevingsvisie of programma) wordt budget georganiseerd inclusief budget voor de bijbehorende plan-mer. Er is er een standaard budget voor de afhandeling van mer-procedures als bevoegd gezag, als wettelijke taak. Dit betreft grotendeels adviezen voor de commissie mer. Als wij als BG een plan-MER moeten opstellen, gelden in de voorbereidingsprocedure bepaalde regels (§16.4.1 Omgevingswet en § 11.1 van het Omgevingsbesluit). Wij vragen de Commissie mer voor advies en het toetsen van de milieueffectrapporten, wat cruciaal is bij het borgen van de kwaliteit van plan-mer. Door de wettelijke eisen en deze procedurele stappen, wordt ervoor gezorgd dat de milieugevolgen van een plan goed in kaart worden gebracht en meegewogen bij de besluitvorming
6	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Er is standaard geen MER-budget beschikbaar. Het budget voor MER moet uit de projecten zelf komen. Initiatiefnemers houden daar vaak geen rekening mee, hoewel ze er wel aan gebonden zijn om de milieuaspecten goed te betrekken bij de besluitvorming. De provincie heeft wel budget voor de uitvoering van de Bevoegd Gezag-taken (advisering door Commissie-MER, locatiebezoek, inloopbijeenkomsten etc.). Dit budget is amper toereikend door het toegenomen aantal (plan)MER procedures. Hoewel de inzet van de Commissie bij project-MER niet meer verplicht is wordt dit nog wel vaak toegepast ten bate van adequate besluitvorming. De beoordeling van Plan MER heeft plaats door MER-coördinatoren en specialisten. Dit is vastgelegd in de MER-werkwijze. In de oude wet stelde het Bevoegd Gezag nog MER Richtlijnen per project vast. Dit is afgeschaft vanwege vereenvoudiging van de procedure.
7	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Toelichting vraag 25: Voor een Omgevingsvisie en programma wordt binnen het projectbudget ruimte gereserveerd voor het opstellen van het verplichte MER. Toelichting vraag 28: Ingeval van een plan-MER wordt de kwaliteit geborgd door aan de Cie MER advies te vragen over de NRD (naast het verplichte toetsingsadvies voor het plan-MER). Tot nog toe wordt voor een project-MER ook een advies gevraagd. Daarnaast is er een notitie voor een passende functiescheiding indien de provincie initiatiefnemer en bevoegd gezag is. Knelpunt daarbij is dat voor sommige specialismen te weinig mensen binnen de provincie aanwezig zijn om rollen te scheiden.
8	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Provincie heeft geen vastgelegde procedure om de kwaliteit plan-MER te beoordelen. Wel is altijd een MER-specialist betrokken bij een planMER. Maar die handelt meer op basis van eigen expertise dan op basis van een vastgelegd protocol. Provincie hanteert bij projectMER wel de wettelijk verplichte rollenscheiding, maar niet standaard bij planMER (is ook niet wettelijk verplicht).
9	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Er is 'standaard' budget beschikbaar, in die zin dat als een planMER nodig is voor een omgevingsvisie of programma, het benodigde financiële budget ook altijd beschikbaar zal worden gesteld. Daartoe wordt normaliter alvast een reservering voor het plan-MER in 'projectbegroting' opgenomen. Wij werken echter niet met een 'standaard-budget' in de zin van dat er een vast bedrag wordt gereserveerd voor een planMER. Het opstellen van een plan-MER voor een omgevingsvisie of programma wordt altijd aanbesteed

						en uitgevoerd door een extern adviesbureau. De kosten hiervan kunnen per geval verschillen en zijn afhankelijk (van de omvang) van de opdracht en de uitgebrachte offertes. Deze bepaalt dus uiteindelijk de hoogte van de financiële reservering en deze is uiteindelijk altijd toereikend. 26-28: er ligt geen formele procedurebeschrijving voor de kwaliteitsbeoordeling van plan-MER's. MER's worden door de interne specialisten op basis van hun ervaring en deskundigheid kritisch beoordeeld. De kwaliteitsbewaking van het MER begint echter al met een kritische beoordeling van de Notitie reikwijdte en detailniveau (als basis voor het latere MER) door de specialisten. Binnen projectverband worden per project afspraken gemaakt over hoe de reviews zullen plaatsvinden.
10	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja	Binnen de provincie werken mer-coördinatoren die ervoor zorgen dat alle procedurele stappen zuiver worden doorlopen. Tevens is er veel aandacht voor de rollenscheiding van bevoegd gezag rol wanneer de provincie tevens initiatiefnemer is. Bijvoorbeeld door een scheiding van deze rollen bij de gedeputeerden.
11	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	• Nee, budget voor de uitvoering van een plan-mer wordt beschikbaar gemaakt uit het budget voor het opstellen van de Omgevingsvisie en Omgevingswetprogramma's • Ja, budget voor het inschakelen van de Commissie mer is een standaard begrotingspost met een vast bedrag. 25. Zo ja: is dit budget voldoende?* • Budget voor de uitvoering van een plan-mer wordt iedere keer opnieuw beschikbaar gemaakt bij het opstellen van een Omgevingsvisie of Omgevingswetprogramma. • Budget voor het inschakelen van de Commissie mer is een standaardbedrag. Dat kan het ene jaar voldoen en het andere jaar te weinig zijn. In het laatste geval wordt aanvullend budget gezocht.
12	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Voor de plan-MER is de bevoegdheid om hierover te oordelen centraal gemandateerd aan een omgevingsdienst om een zo onafhankelijk mogelijk procedure te doorlopen.